

НЕКАТОРЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ЎЖЫВАННЯ ЗАПАЗЫЧАНАЙ ЛЕКСІКІ Ў СУЧАСНЫХ СМІ

Адной з істотных асаблівасцей, адметных рыс моўнай структуры сучасных постсавецкіх сродкаў масавай інфармацыі з'яўляецца высокая частотнасць іншамоўнай лексікі, якая выкарыстоўваецца ў розных функцыях, для абазначэння самых розных паняццяў. Калі раней вялікая распаўсюджанасць лексем указанага стылістычнага пласта была характэрна ў асноўным матэрыялам на міжнародныя тэмы, то зараз іншамоўныя элементы самага рознага характару можна сустрэць у вялікай колькасці амаль у любым тэксце, прысвечаным палітычнаму і грамадскаму жыццю ўнутры краіны.

Усё гэта, безумоўна, звязана з тымі пазітыўнымі зменамі, якія адбыліся ў большасці краін былога СССР пасля зняцця “жалезнай заслоны”. Яны сталі больш адкрытымі для знешняга сусвету, больш цеснымі і трывалымі сталі міжнародныя кантакты. Грамадзяне гэтых краін атрымалі больш шырокі доступ да навуковай і грамадска-палітычнай літаратуры замежных аўтараў, замежнай перыёдыкі. Тэлеглядчы маюць магчымасць глядзець шматлікія замежныя мастацкія і дакументальныя фільмы, теле-

перадачы. Так, многія беларускія глядачы атрымліваюць разнастайную інфармацыю з перадач канала “Еuronews”, “Discovery” ці міжнароднага французскага канала. Усё гэта ў значнай ступені садзейнічае распаўсюджванню іншамоўнай лексікі.

Запазычанні, якія зараз актыўна выкарыстоўваюцца ў нашых СМІ (зразумела, гаворка тут ідзе толькі аб так званых незасвоеных запазычаннях, іншамоўны характар якіх ясна ўсведамляецца носьбітамі мовы), у залежнасці ад значэння, сферы ўжывання і функцый можна ўмоўна раздзяліць на некалькі груп.

Перш за ўсё, гэта спецыяльная, тэрміналагічная лексіка (асабліва са сферы эканомікі і інфарматыкі): “бартэр”, “дылер”, “лізінг”, “ф’ючэрсны”, “інвестыцыя”, “бартэр”, “брокер”, “сайт”, “сервер” і інш. Як правіла, такія лексемы выступаюць у чыста намінацыйнай функцыі. Іх ужыванне ў большасці выпадкаў уяўляецца дарэчным, тым больш што многія з іх не маюць у нашай мове аналагу. Але і тут у гэтым сэнсе ёсць выключэнні. Так, выклікае сумненне мэтазгоднасць выкарыстання распаўсюджанага ў апошні час у акцёрскім асяроддзі англійскага тэрміна “кастынг”, таму што ёсць уласныя сінонімы (напр., “адбор”, “праба” ці “суб’яседаванне”).

Другую групу складаюць запазычаныя словы, так ці інакш звязаныя з грамадска-палітычным жыццём краіны ці міжнароднай палітыкай. Тут да слоў “саміт”, “раунд” (у палітычным сэнсе) ці “дэвальвацыя” ў апошні час дадаліся “брыфінг”, “сек’юрыты”, “маргінал”, “харызма”, “дэфолт”, “папарацы”, “сенатар” (у адносінах да айчынных палітыкаў), “эксклюзіўны” (напр. “эксклюзіўнае інтэрв’ю”) і інш. Функцыя намінацыйная тут часта спалучаецца з экспрэсіўнай, ацэначнай. Многія з гэтых слоў могуць быць лёгка заменены ўласнымі словамі.

Нарэшце, можна выдзеліць групу запазычанняў, якія функцыянуюць у бытавым, гутарковым маўленні. Сюды ж можна аднесці шматлікія жарганізмы іншамоўнага паходжання.